

Ben je ooit op reis geweest? Hoeveel grenzen zou je dan gepasseerd zijn? Wat wil dat nu eigenlijk zeggen een 'grens'? Het Stedelijk Museum voor Actuele Kunst Gent (S.M.A.K.) ging op zoek naar kunstwerken uit hun collectie die invulling geven aan het begrip 'grens'. Ze stellen deze werken tentoon in Menen, niet toevallig gelegen op de Frans-Belgische grens. De tentoonstelling loopt in twee verschillende gebouwen op hetzelfde plein. In CC De Steiger ligt de nadruk op de meer negatieve klank van wat een grens kan hebben, namelijk het afbakenen, afschermen, het nationalistische karakter. In het Stadsmuseum, wordt eerder de positieve kant ervan benaderd, het bieden van mogelijkheden, het verleggen of vervagen van een grens. De titel van de tentoonstelling 'The House of Opportunity' verklapt waar de klemtoon ligt.

Dag leerkracht,

In deze bundel worden een 9-tal kunstwerken naar voor geschoven. Bij elk van deze kunstwerken kan je info terug vinden over het werk samen een denk- en/of doe opdracht. Het informatieve deel dient enkel voor de leerkracht als achtergrondinformatie over het kunstwerk. Voel je vrij om de info mee te geven maar ook om ze niet mee te geven aan je leerlingen. Het kan soms fijn zijn om eens niet te vertellen waar het over gaat en de kinderen enkel een bepaalde beleving mee te geven of te laten nadenken zonder dat er een antwoordt hoeft te zijn op de vraag die je stelt.

In de bundel is een onderscheid gemaakt tussen jonge en oudere kinderen. Omdat de lijn moeilijk is te trekken vanaf wanneer je welke opdracht geeft is er geen leeftijd gebruikt. Je kan op die manier als leerkracht kiezen welke opdracht je zou willen volgen voor jouw klas. Voel je vrij om je eigen input toe te voegen wanneer je door de tentoonstelling wandelt met je klas, ook bij de denk- en doe opdrachten die in de bundel staan. Het doel is vooral om je leerlingen op een aangename manier in contact te brengen met kunst, door hun verbeelding te prikkelen en hun eigen fantasie de vrije loop te laten gaan.

De bladeren met de gele lijnen zijn alle werken uit het Stadsmuseum en de bladeren met de bruine lijnen zijn alle werken die te zien zijn in het Cultuur Centrum.

Een hele fijne voor- of namiddag gewenst.

INFO

Jongere kinderen

/

Oudere kinderen

Deze tafels dienen eigenlijk niet als tafel maar als schuifpuzzel. Als bezoeker word je uitgenodigd om de verschillende vlaggen van Algerije, Angola, Tsjaad, Marokko, Senegal en Seychellen te vormen. We kennen een vlag als nationalistisch symbool en bakent op een bepaalde manier een grens van een land af. Het verschil met een echte vlag is dat deze vlaggen 'gewrongen' zitten in de vierkante vorm van de tafel. Op die manier ontstaat er een bepaalde spanning die al spelenderwijs vragen stelt bij het 'verengende' mechanisme van nationalisme en politiek bestuur.

Meschac Gaba
Democracy Game

DENK

Jongere kinderen

/

Oudere kinderen

Welke functie heeft een tafel? Welke functie heeft een vlag? Waarom zou de kunstenaar deze vlagpuzzels gemaakt hebben op een tafel?

DOE

Jongere kinderen

/

Oudere kinderen

Kijk op het blad naar de originele vlag, probeer deze te maken met de legpuzzel (helemaal achteraan deze bundel kan de afbeelding terug vinden van de vlaggen). Tegen welk probleem bots je?

INFO

Jongere kinderen

Op dit zeepje plakken 7 haren. Deze 7 haren vormen een codetaal van 14 landen. Wanneer je het zeepje helemaal 'op-wast' blijven enkel de haren over en vormt de codetaal van de veertien landen 1 taal die iedereen kan spreken.

Oudere kinderen

Dit kunstwerk bestaat uit een stuk zeep, waarin het lijkt alsof er 7 (menselijke) haren verwerkt zijn. Zoals de titel van het werkje suggereert, lijken deze haren zo gepositioneerd te zijn, dat ze de grenzen van 14 landen zouden verbeelden. De poëzie van dit werkje wordt sterk verhoogd als men zich bedenkt dat bij elke wasbeurt er andere grenzen van andere landen zouden kunnen gevormd worden, wat deze meteen dan ook zeer relatief maakt...

Oksana Pasaiko

Short Sad Text (based on the borders of 14 countries)

DENK

Jongere kinderen

Hoeveel streepjes zie je op het zeepje? Weet je wat deze 7 streepjes zijn? Welke talen kennen jullie allemaal? Als je 1 taal zou mogen uitvinden hoe zou je dan praten?

Oudere kinderen

Wat zijn de 7 streepjes op het zeepje? Wat zou er gebeuren als dit zeepje helemaal wordt opgebruikt? Worden deze 14 landen dan plots 1 land? Wat zou er gebeuren als alle grenzen van alle landen zouden verdwijnen? Noemen we onszelf dan nog steeds Belgen of zou er een andere naam bestaan die we ons kunnen geven? Hoe zou jij iedereen noemen?

DOE

Jongere kinderen

Beeld allemaal samen uit hoe je je van hoofd tot tenen wast. Wanneer je het zeepje helemaal hebt opgewassen, probeer je in een zelf uitgevonden fantasietaal te praten/brabbelen met elkaar.

Oudere kinderen

/

INFO

Jongere kinderen

Deze kunstenaar schildert enkel met 10 kleuren, hiemee probeert hij alle soorten vormen en combinaties te maken (de basiskleuren rood, geel en blauw, de secundaire kleuren oranje, groen en paars, de 'niet-kleuren' zwart en wit en de metaal kleuren goud en zilver)

Oudere kinderen

Deze kunstenaar legt zichzelf in zijn werk strikt grenzen op, waarbinnen hij alle vrijheid probeert te nemen die hij kan nemen. Zo werkt hij gedurende zijn hele carrière slechts met 10 kleuren. De basiskleuren rood, geel en blauw, de secundaire kleuren oranje, groen en paars, de 'niet-kleuren' zwart en wit en de metaal kleuren goud en zilver. Met deze kleuren combineert hij oneindig veel combinaties.

Philippe Van Snick

Boulders, Borders, Bodies

DENK

Jongere kinderen

Welke kleuren zie je allemaal op het schilderij?

Oudere kinderen

Kijk naar het schilderij en vertel welke kleuren de 3 basiskleuren zijn. Vertel daarna welke de 3 secundaire kleuren zijn, de 'niet-kleuren' en de metaal kleuren.

DOE

Jongere kinderen

Ga in een kring zitten en leg een vel wit papier in het midden van de kring. Er zijn drie leerlingen die elk een basiskleur krijgen (oliepastelkrijtje), deze leerlingen staan recht buiten de cirkel. Wanneer de leerkracht met zijn of haar handen op de grond begint te trommelen beginnen alle andere kinderen mee te trommelen, op dit moment beginnen de 3 leerlingen met het oliepastelkrijtje in de hand rond de groep te wandelen. Wanneer de leerkracht plots 1 keer in de handen klapt stopt iedereen met trommelen en stoppen ook de drie leerlingen die rond de groep wandelen. Ze geven het oliepastelkrijtje aan de persoon die voor hun zit. Degene die het vetkrijtje krijgt gaat naar het midden om op het blad een cirkel te tekenen. Degene die rond wandelden zitten nu op de plaats van degene die getekend hebben en degene die getekend hebben wandelen nu rond. Je kan dit blijven herhalen zolang je wilt en telkens werken met een andere vorm om te tekenen (vierkant, driehoek, cirkel,..). Het spel is zoals zakdoek leggen maar dan met een kleine variatie in.

Oudere kinderen

Maak groepjes van ongeveer 4 personen per groep. Elk groepje krijgt een blad papier en een potlood. Elke persoon van ieder groepje tekent om de beurt een lijn op het papier, probeer een lijn te tekenen die aan het dansen is en over heel het vel van je papier danst. Na een 3 tal minuten kiest elk groepje 2 vormen uit hun blad en kleuren dit in met oliepastelkrijt (een van de kleuren die de kunstenaar ook gebruikt), deze 2 ingekleurde vormen knippen ze uit en plakken ze op een zwart blad.

INFO

Jongere kinderen

Wist je dat een landkaart je kan helpen om de weg terug te vinden als je verloren bent gelopen? Deze kunstenaar heeft geprobeerd om een hele lange wandeling te maken in de vorm van een cirkel.

Oudere kinderen

Land Art is een kunststroming waarbij kunstenaars hun werk construeren in direct fysiek contact met de - dikwijls ongerepte - natuur. Heel vaak wordt het werk in de natuur gemaakt en schiet er enkel documentatiemateriaal over. In dit voorbeeld kan je zien dat de kunstenaar een wandeltocht heeft proberen maken in de vorm van een cirkel. De kunstenaar heeft tijdens zijn wandeling deze cirkel getekend op een landkaart.

Richard Long
A Walk By All Roads And Lanes Touching Or Crossing An Imaginary Circle

DENK

Jongere kinderen

Wat zien jullie? Heb je nog al eens zo een landkaart gezien? Zo ja, waar? Waarvoor zou zo een landkaart kunnen dienen? Zien jullie de cirkel op de landkaart? Hoe lang zou de wandeltocht geweest zijn die de kunstenaar heeft moeten wandelen?

Oudere kinderen

/

DOE

Jongere kinderen

Deze opdracht is voor straks als je buiten bent om naar het andere gebouw te wandelen. Alle leerlingen gaan in een rij achter elkaar staan. De leerkracht tekent een cirkel op de grond, de leerlingen volgen deze lijn terwijl de leerkracht tekent. De lijn van de cirkel loopt net als de wandelroute van de kunstenaar in veel kronkels en bochten. Wanneer iedereen weer terug bij het begin is probeer je de kinderen uit te dagen om al huppelend over de lijn te lopen of zoals een beer, een vogel, snel, traag,... dat kan je zelf kiezen.

Oudere kinderen

Teken straks als je naar buiten gaat, om naar het andere gebouw te wandelen, een cirkel op de grond. Je mag zelf kiezen hoe groot of hoe klein je de cirkel maakt. Maar probeer een cirkel te maken die lijkt op de cirkel van het kunstwerk. Als je klaar bent kan je wandelen over cirkels van je buurman of -vrouw.

INFO

Jongere kinderen

Deze kunstenaar tekent graag échte dingen, zoals een muur van in de tuin, maar ook dingen die niet echt zijn zoals het vierkante witte gat in de muur.

Oudere kinderen

Deze kunstenaar schildert heel graag de dingen die hij in zijn dagelijkse leven vaak tegenkomt en combineert dat met abstracte vormen. Op het schilderij is een betonnen muur te zien zoals men er vele vindt in typische Vlaamse verkaveling tuinen. Dit zou een 'doorkijk' kunnen zijn, in de vorm van een zwart omrand, wit vierkant.

Roger Raveel
De muur

DENK

Jongere kinderen

Wat zie je op het schilderij? Kan je de muur zien en het vierkante gat dat erin is gemaakt? Waar zou je terecht komen als je door het gat kruipt?

Oudere kinderen

Kennen jullie het verschil tussen figuratief en abstract? Wat op het schilderij is figuratief en wat op het schilderij is volgens jullie abstract? Stel dat het witte vlak met zwarte omranding een doorkijk is om te zien wat er aan de andere kant van de muur gebeurt. Wat denken jullie dan dat daar aan het gebeuren is?

DOE

Jongere kinderen

De leerkracht kruipt samen met de leerlingen door het denkbeeldige gat van de muur in de tuin en probeert zo de fantasie van de kinderen te prikkelen door te vragen waar ze zijn terecht gekomen. Telkens wanneer er een antwoord komt van een kind proberen leerlingen en leerkracht dit samen uit te beelden tot de leerkracht beslist om terug door het gat te kruipen waardoor je opnieuw in de tentoonstelling terecht komt.

Oudere kinderen

De leerkracht kiest een gebeurtenis van een van de leerlingen. Deze gebeurtenis wordt aan de hand van een spel uitgebeeld: Iedereen staat zij aan zij naast elkaar in een horizontale lijn. Ongeveer 5 meter voor de leerlingen staat een denkbeeldig podium. Het is nu de bedoeling dat iedereen 1 voor 1 op het podium een pose aanneemt van de gebeurtenis. Dit wil zeggen dat de persoon die als eerste op het podium gaat staan, een pose aanneemt die hij of zij kan volhouden tot de laatste persoon op het podium staat. Op het einde, wanneer iedereen op het denkbeeldige podium staat neemt de leerkracht een foto.

stanley brouwn
Space Fragment

INFO

Jongere kinderen

De kunstenaar heeft een hoekje van de tentoonstelling omgetoverd tot een fantasie hoekje. Wanneer je onder het houten hoekje gaat staan verander je in een dier.

Oudere kinderen

De kunstenaar bakent letterlijk een hoek van de tentoonstellingsruimte af als een perfect op maat gemaakte ruimte waarin zich exact één toeschouwer zou kunnen bevinden zonder dat die zijn eigen persoonlijke, ruimtelijke grens overschrijdt.

DENK

Jongere kinderen

/

Oudere kinderen

/

DOE

Jongere kinderen

Iedereen zet zich op zijn of haar poep op de grond met je gezicht naar het kunstwerk. Om de beurt mag er iemand onder het houten hoekje gaan staan en een dier uitbeelden. De andere kinderen raden welk dier je aan het uitbeelden bent. De leerkracht kan helpen met een dier te verzinnen als er iemand niet weet welk dier uit te beelden.

Oudere kinderen

Iedereen gaat op de grond zitten met zijn of haar gezicht weg van het kunstwerk. Ga nu elk om de beurt 10 seconden onder het houten voorwerp staan. Dit hoeft je niet heel de klas te laten doen als de aandacht verslapt.

Juan Muñoz
Two Watchmen

INFO

Jongere kinderen

Deze twee grote figuren beschermen het land van de rollende mensen. Alle mensen op dit land hebben een poep die rond is waardoor ze niet vooruit wandelen maar vooruit rollen.

Oudere kinderen

De Spaanse kunstenaar Juan Muñoz maakte in de jaren 80 verschillende van deze figuren. De figuren zijn niet in staat om te 'bewegen', toch lijken ze door hun bolvormige onderkant wel te kunnen omslaan en dus wel bewegen. Deze werken gaan over kijken en bekeken worden, over het beklemmende gevoel onder toezicht te staan. De titel van het werk 'Two Watchmen' verwijst letterlijk naar dit controlerende, begrenzend toezicht, waardoor de twee sculpturen ook grenswachters worden, die een bepaalde ruimte afsluiten en slechts de mensen toelaten die hun eigen, subjectieve voorkeur hebben.

DENK

Jongere kinderen

Denken jullie dat de mensen van het rollende land ook kunnen praten zoals ons? Eten zijn ook brood en groentjes zoals ons? Wat zouden ze eten als ze dit niet eten? En slapen zijn ook zoals ons in een bed?

Oudere kinderen

Hoe voel je je als je naar de twee figuren kijkt? Welke functie zouden deze twee figuren hebben? Welk land zouden zij aan het bewaken zijn? Waarom zou dit land bewaakt moeten worden?

DOE

Jongere kinderen

Probeer net als de twee grote rollende beschermers te rollen. Ga op je poep zitten en rol heen en weer, van voor naar achter. Lukt het om vooruit te gaan?

Oudere kinderen

Ga in twee rijen naast de twee grensbewakers staan en neem een houding aan die jij zou doen mocht je een grensbewaker zijn. Geef de kans aan een paar leerlingen om elk om beurt door deze twee rijen te wandelen. Je kan bij elke leerling die er door loopt bijvoorbeeld vragen aan de andere leerlingen om te veranderen van houding.

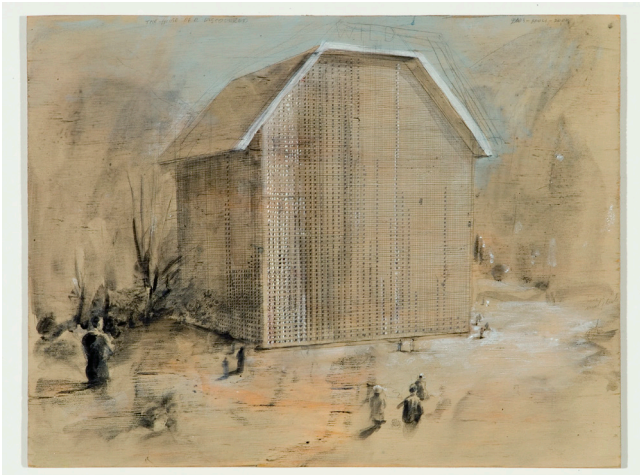
INFO

Jongere kinderen

Op deze poster staat een héél groot huis. Een huis dat even hoog is als de wolken. Het lijkt een beetje op het huis van de toekomst voor deze kleine mensen.

Oudere kinderen

In de tekening 'The House of O Discovered' rijst het huis op in een landelijke omgeving, omgeven door kleine menselijke figuren. Het lijkt wel een beetje op het huis van de toekomst voor deze kleine mensen.

Michael Borremans
The House of O Discovered

DENK

Jongere kinderen

Stel je voor dat je in zo een groot huis woont samen met al je vrienden en vriendinnen en je mag helemaal zelf kiezen wat er in dat huis gebeurt, wat zou je er dan in willen doen?

Oudere kinderen

Stel je voor dat er zo een groot huis in je tuin staat en je mag helemaal zelf kiezen wat er in dat huis gebeurt, wat zou je er dan in willen doen?

DOE

Jongere kinderen

Een groot blad is onderverdeeld in vakken. Iedere leerling mag zijn of haar lievelingskleur kiezen en een vierkant inkleuren, daarna neem je even de tijd om ieder de kleur te laten benoemen die hij of zij heeft gebruikt.

Oudere kinderen

Een groot blad is onderverdeeld in vakken. Stel je voor dat het blad de binnenkant van het huis is, wat zou jij dan willen dat er allemaal gebeurt in dat huis? Kies een vakje op het blad en schrijf of teken wat jij graag wil in het huis. Neem even kort de tijd om iedereen aan het woord te laten en zijn of haar idee te vertellen.

David Bade
Refugee

INFO

Jongere kinderen

Deze grote reus heeft heel veel buikpijn door alle rare dingen die in zijn buik zitten.

Oudere kinderen

Deze vreemde figuur bestaat voornamelijk uit afvalmateriaal. De figuur staat op twee zuilen die naar Griekenland verwijzen en het hoedje zou een strooien dak van een hut kunnen zijn dat verwijst naar Afrika. Misschien ook niet toevallig is Afrika het continent waarvan vele vluchtelingen tegenwoordig, in de hoop op een betere toekomst, pogen de Middellandse Zee over te steken naar Europa, en daarbij niet zelden stranden in...Griekenland

DENK

Jongere kinderen

Welke objecten herken je?

Oudere kinderen

Welke objecten herken je? Aan welke plekken in de wereld moet je denken bij het zien van het strooien hoedje en de benen die zuilen zijn? Wat zou de link kunnen zijn tussen deze twee plekken?

DOE

Jongere kinderen

Iedereen zet zich neer op de grond dicht bij elkaar. De leerkracht vertelt een verhaal (zie volgende pagina).

Oudere kinderen

Iedereen legt zich neer op de grond dicht bij elkaar. De leerkracht vertelt een verhaal (zie volgende pagina).

Jongere kinderen

Dit is het verhaal van Fritsi, Ronald en de grote reus die buikpijn heeft.

Fritsi & Ronald zijn broer en zus en leven in het bos. Op een middag liggen ze een middagdutje te doen in de zon, tot ze plots iets horen ritselen tussen de struiken.

Fritsi kijkt naar Ronald en vraagt: "Wat was dat geluid?"

Ronald antwoordt dat hij het niet weet en dat het de eerste keer is dat hij zo een geluid hoort.

Ze besluiten samen te gaan kijken van waar het geluid komt. In de verte zien ze een grote strooien hoed, "het lijkt wel een reus die een beetje honing aan het eten is van de bijtjes", zegt Ronald.

Fritse en Ronald zijn nieuwsgierig en proberen zo stil mogelijk tot bij de reus te geraken. De grote reus heeft niets in de gaten en eet lekker verder van de heerlijke zoete honing. Wanneer ze dichterbij komen zien ze dat de reus gemaakt is uit allemaal rare kleuren en als je goed kijkt zien ze een tandenborstel in zijn buik en een emmer en nog allemaal andere vreemde spullen. Fritsi vraagt zich af waarom de reus allemaal zo een rare spullen in zijn buik heeft zitten. Ze draait zich om naar Ronald maar voor ze zich helemaal kan draaien, kijkt de grote reus hun richting uit. Ronald wordt een beetje bang maar Fritsi vertelt dat het een vriendelijke reus is dus dat hij niet bang moet zijn.

Fritsi vraagt aan de reus: "Waarom heb je allemaal rare dingetjes in je buik?". De reus antwoordt: "Gisteren ging ik zwemmen in de zee en toen ik eruit kwam had ik plots allemaal rare dingen in mijn buik". Ronald vraagt aan de reus: "Doet dat dan geen pijn?". "Ja", zei de reus, "ik heb al heel de dag buikpijn, ik kwam naar jullie bos omdat ik weet dat jullie zo lekkere honing hebben en ik hoopte dat de pijn dan zou verdwijnen".

Fritsi en Ronald kijken naar elkaar, ze moeten een plan bedenken om de reus te helpen. Samen met alle dieren van het bos gaan ze op zoek naar een oplossing. Het hert komt met het idee om een touw te binden rond zijn hoorns en rond de vervelende dingen die in de buik zitten van de reus, zo kunnen ze alle vervelende dingen uit de buik van de reus trekken. Samen met het hert trokken Fritse en Ronald, en alle andere diertjes uit het bos, alle vervelende dingetjes uit de buik van de reus. De reus kon niet geloven wat hij voelde, alle pijn was plots verdwenen. Hij bedankte iedereen die hem had geholpen en wandelde met een grote glimlach terug naar huis.

Oudere kinderen

Sluit je ogen en probeer je voor te stellen dat er hier oorlog uitbreekt en je moet vluchten om te kunnen overleven. Samen met je broer, zus en ouders vertrek je voor een dagenlange tocht op zee in de hoop toe te komen in een land waar geen oorlog is. Het is avond en je ligt in de boot, naast je liggen je mama, papa, broer en zus. Je kan niet slapen want je hebt honger, de voorbije dagen heb je enkel een beetje brood kunnen eten. Op het bootje waarin je ligt, liggen nog 20 andere mensen te slapen, allemaal dicht bij elkaar omdat het bootje heel klein is. De zee kabbelt rustig tot een man recht staat en ziet dat er storm op komst is. Je kruipt dit aan tegen je ouders samen met je broer en zus. Door de storm wordt de zee steeds wilder en wilder, het bootje is niet sterk genoeg voor zo een wilde zee en scheurt in twee. In de wilde zee probeer je boven water te blijven door te spartellen met je benen en armen maar met al je kleren aan is dat niet gemakkelijk. Een grote golf neemt je mee diep in de zee, je adem is bijna op wanneer je naar boven probeert te zwemmen, gelukkig is je papa daar en helpt je om boven water te komen. Samen vinden jullie een stuk hout van de boot en klimmen erop. De storm is intussen weer gaan liggen en de zee kabbelt rustig verder. Je valt in een diepe slaap in de armen van je papa. Wanneer je wakker wordt door de stemmen van andere mensen, open je je ogen. Je bent op een strand, de mensen rondom je spreken een taal die je niet kent. Samen met je papa ga je op zoek naar je mama, broer en zus maar je kan ze nergens vinden. In het land waar je bent terecht gekomen is geen oorlog, maar de mensen kijken je vreemd aan en je kent niemand behalve je papa. Welk avontuur staat je hier te wachten?

Michel François
Native

INFO

Jongere kinderen

Op deze poster kan je allemaal diertjes herkennen.

Oudere kinderen

Op deze poster heeft de kunstenaar allemaal silhouetten afgebeeld van verschillende diersoorten, deze diersoorten cirkelen rond het woord 'Native' (oorspronkelijke bewoner). Gek om te zien dat hij het silhouet van de mens er niet heeft opgezet.

DENK

Jongere kinderen

/

Oudere kinderen

Wie was de eerste bewoner van onze planeet? De dieren of de mens?

DOE

Jongere kinderen

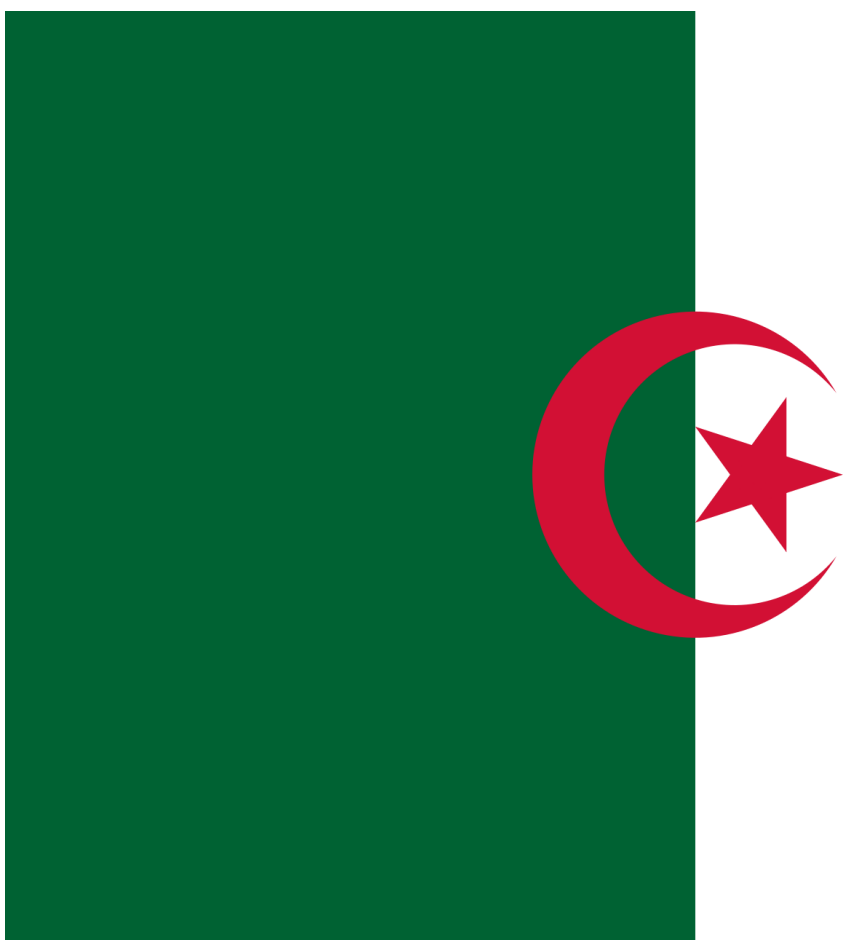
Ga ver genoeg van de poster staan zodanig dat je enkel zwarte vlekken kan zien. Stap steeds een beetje dichterbij totdat iemand kan zien wat de zwarte vlekken op het blad zijn. Je kan blijven dichterbij stappen tot iedereen kan zien dat de zwarte vlekken eigenlijk diertjes zijn. Probeer nu zoveel mogelijk dieren te benoemen die je ziet.

Oudere kinderen

Ga ver genoeg van de poster staan zodanig dat je enkel zwarte vlekken kan zien. Stap steeds een beetje dichterbij totdat iemand kan zien wat de zwarte vlekken op het blad zijn. Je kan blijven dichterbij stappen tot iedereen kan zien dat de zwarte vlekken eigenlijk diertjes zijn. Probeer nu zoveel mogelijk dieren te benoemen die je ziet. Welke oorspronkelijke bewoner kan je niet terug vinden op de poster?

vlag Angola

vlag Algerije

vlag Tsjaad

vlag Marokko

vlag Senegal

vlag Seychellen